

HISTORI SUKSESI

— 2014 - 2015 —

“

*...ne dëshmojmë para prindërve dhe gjithë
shoqërisë se të gjithë jemi të barabartë dhe se
personat me aftësi të kufizuara intelektuale kanë
kapacitete, mund të ndihmojnë njëri-tjetrin dhe
mund të jetojnë të pavarur*

”

ISBN: 978 - 9955 - 67 - 18 - 93

9 789955 671893

NDIHMONI JETË
SHOQËRIA
HESHTHJESE
ASSOCIATION

FONDACIONI
SHOQËRIA
E HAPUR
PËR SHQIPËRINË

HISTORI SUKSESI

2014-2015

JANAR 2016
TIRANË

PUBLIKIMI I KËSAJ PËRMBLEDHJE
U REALIZUA ME PËRKRAHJEN E
FONDACIONIT SHOQËRIA E HAPUR PËR
SHQIPËRINË

*THIS PUBLICATION WAS MADE POSSIBLE WITH
THE GENEROUS SUPPORT OF
OPEN SOCIETY FOUNDATION ALBANIA*

Mbledhja dhe përkthimi i tregimeve është realizuar nga:
The stories were assembled, translated and edited:

Enron Seiti
Eglantina Shllaku

Realizimi teknik dhe Shtypshkronja:
Tipografia DOLLONJA, Tiranë

Ju mund të shkarkoni kopjen elektronike të këtij publikimi në:
You can download the electronic copy of this publication by clicking on:
<http://helphthelife.org/vet-advokuesit>

Te drejtat autoriale: ©Shoqata Ndiemoni Jetën
Copyright: ©Help the Life Association

ISBN: 978 - 9955 - 67 - 18 - 93

HISTORI SUKSESI

- Parathënie -

Shoqata “Ndihamoni Jetën” është organizatë kombëtare e prindërve të fëmijëve me aftësi të kufizuar intelektuale dhe fizike. Ajo është krijuar në vitin 1998 nga një grup prindërish si një nevojë e domosdoshme për të mbrojtur të drejtat e fëmijëve të tyre me aftësi të kufizuar intelektuale dhe fizike. Që në krijim, Shoqata u fokusua në ngritjen e shërbimeve shoqërore për fëmijë, adoleshentë dhe të rinj me aftësi të kufizuar duke dhënë një model të realizimit në praktik të së drejtës për shërbime edukimi dhe rehabilitimi për gjithë vendin.

Gjatë këtyre 17 viteve të punës sonë, profesionalizmin, përkushtimin dhe dashurinë për personat me aftësi të kufizuar e kemi kthyer në realitete të prekshme në jetën e tyre. Arritjet e tyre në edukim, në punë praktike në atelietë e ndryshme pranë Qendrës së ngritur nga Shoqata, ekspozitat e hapura me punët e tyre kanë qënë domethënëse, kanë qënë për ne motivimi për të ecur përpara në misionin tonë, kanë qënë për të gjithë shoqërinë një mundësi për të njohur më mirë dhe për të treguar “se personat me aftësi të kufizuar munden” se personat me aftësi të kufizuar “duhet ti gëzojnë të drejtat si gjithë fëmijët dhe të rinjtë e tjerë”.

Me gjithë përpjekjet e përbashkëta të organizatave të prindërve, personat me aftësi të kufizuar intelektuale/mendore në Shqipëri ndeshen me vështirësi të mëdha për të përmirësuar statusin e tyre në shoqëri, kjo si shkak i veçimit social të vazhdueshëm, i mungesës së legjislacionit dhe paragjykimëve të mëdha që egzistojnë në lidhje me ta. Diskriminimi është shkaktuar nga stereotipit e vendosura në mënyrë legjislative të cilat nuk lejojnë vlerësimin individual të nevojave të këtyre personave, duke ja deleguar këtë proces të

tjerëve “që janë në një pozicion më të mirë” për të marrë vendime në emër të tyre, duke i bërë kështu këta persona të padukshëm. Në këtë mënyrë arrijmë në përfundimin se personave me aftësi të kufizuara intelektuale j’u është mohuar aftësia për të vepruar e cila i pengon ata të marrin pjesë në fusha të ndryshme, të tilla si: arsim, punësim, mbrojtje sociale, etj.

Deri tani zëri i tyre është dëgjuar nëpërmjet prindërve të tyre, por kjo nuk ka qenë e mjaftueshme për ta. Sikurse Konventa e të Drejtave të Personave me AK thekson, “...personave me AK intelektuale nuk duhet t’ju mohohet e drejta e tyre themelore për tu vet- përfaqësuar, për të pasur pronën e tyre, për të punuar, për të pasur një jetë familjare, për t’u martuar, për të votuar, të bashkohen dhe formojnë grupe ose organizata, të marrin pjesë në jetën politike dhe atë publike, etj.”

Nisur nga këto problematika, prej 2 vitesh Shoqata Ndishmoni Jetën, në partneritet edhe me Shoqatën MEDPAK, me Projektin “Shpresa” Shkodër dhe me Qendrën “Horizont” në Fier, ndërmorri një iniciativë e cila ka si qëllim të fuqizoj dhe mbështesë të rinjtë me AK intelektuale të mbrojnë të drejtat e tyre, nëpërmjet fillimit të një lëvizje për vet-përfaqësim dhe VET-ADVOKACI.

Në 4 qytete të vendit (Tiranë, Fier, Shkodër, dhe Librazhd) janë ngritur grupet e përkrahjes për/nga personat me aftësi të kufizuara intelektuale. Gjatë kësaj periudhe ata janë mbështet për të ngritur kapacitet e tyre për të qenë pjesë e grupeve, për të shprehur mendimet e tyre, për të kërkuar të Drejtat e tyre, si dhe për tu vet-përfaqësuar. Si rezultat i përkrahjes së deritanishme ata kanë arritur të kenë shkathtësi përfaqësimi, kanë arritur të mësojnë një model të mirë fuqizimi dhe nëse vazhdohet përkrahja në fushën e fuqizimit të tyre dhe jetesës së pavarur, shumë shpejt mund të jenë lider të përfaqësimit të interesave të të gjithë personave me aftësi të kufizuara intelektuale në Shqipëri. Qëllimi i kësaj iniciative është që personat me aftësi të kufizuara intelektuale të promovojnë të Drejtat e njeriut të personave me aftësi të kufizuara intelektuale në Shqipëri.

Anëtarët e grupeve vet-advokuese kanë zgjedhur që përmes historive të tyre të përmbledhura në këtë libër të tregojnë eksperiencën dhe arritjet e tyre si pjesë e grupit, e fituar përgjatë këtij procesi. Prandaj, në këtë përmbledhje do të kenë rastin të lexoni historitë nga anëtarët e grupeve vet-advokuese, familjarët e tyre, punonjësit e Shoqatës Ndishmoni Jetën, Projektit Shpresa dhe Qendrës Horizont, të cilët kanë qenë të angazhuar në Projekt.

Shoqata Ndishmoni Jetën falenderon Fondacionin Shoqëria e Hapur për Shqipërinë për mbështetjen në realizimin e kësaj iniciative, si dhe të gjithë bashkëpunëtorët tanë dhe organizatat partnere të cilët ndihmuan në themelimin e këtyre grupeve vet-advokuese dhe përkrahjen e personave me aftësi të kufizuara intelektuale për të qenë pjesë e grupeve.

I sjellim këto histori si një shembull pozitivë për gjithë shoqërinë tonë për ti ndërgjegjësuar për të Drejtat e personave me aftësi të kufizuara intelektuale, si dhe të informojmë komunitetin e personave me aftësi të kufizuara intelektuale, të cilët nuk kanë pasur mundësinë të jenë pjesë e këtyre grupeve, po ashtu edhe familjet e tyre që ti mbështesin personat me aftësi të kufizuara intelektuale për të qenë pjesë e aktiviteteve në komunitet që zhvillohen nga/për të rinjtë me aftësi të kufizuara intelektuale për tu vet-përfaqësuar dhe vet-advokuar për realizimin në praktik të të drejtave të tyre.

Në këtë mënyrë ne dëshmojmë para prindërve dhe gjithë shoqërisë se të gjithë jemi të barabartë dhe se personat me aftësi të kufizuara intelektuale kanë kapacitete, mund të ndihmojnë njëri-tjetrin dhe MUND të jetojnë të Pavarur.

ERVIN AGO

Shoqata “Ndihmoni Jetën”, Tiranë

Unë jam Ervin Ago dhe jam nga Tirana. Kam rreth 10 vjet që ndjek programet e Shoqatës Ndihmoni Jetën në Qendrën Ditore të Shërbimeve. Prej dy vitesh jam pjesë e grupit vet-advokues të të rinjve me Aftësi të Kufizuar intelektuale. Më pëlqen shumë të vij këtu pasi mësojmë si të sillemi, si të përfaqësoj veten time dhe takoj shumë shokë të rinj. Suksesi im më i madh është që fal takimeve me grupin vet-advokues, kam arritur të udhëtoj i vetëm me shokët, edhe në qytete të largëta. Për mua është një arritje mjaft e madhe sepse mendoja se nuk do isha i zoti ta përballoja. Gjithashtu, tani nuk kam më turp dhe nuk skuqem më kur takoj shokë e veçanërisht shoqe të reja.

Familja dhe shoqëria nuk duhet të kenë turp të pranojnë personat me aftësi të kufizuar, por duhet ti mbështesin ata. Mendoj se shoqëria duhet ta dëgjoj mendimin tonë, dhe ta respektojnë atë, pasi nëse nuk e respektojnë do të thotë që na kanë gënjyer.

ADRILON BERISHA

Shoqata “Ndihmoni Jetën”, Tiranë

Unë quhem Adrilon Berisha dhe jam nga Tirana. Jam pjesë e grupit vet-advokues që prej fillimit kur është krijuar. Ajo që më pëlqen më shumë të bëj është të ndihmoj shokët dhe shoqet që kanë nevojë për ndihmë. Kjo më bën të ndihem mire pasi çdo njeri ka nevojë për ndihmë dhe nuk duhet larguar nga shoqëria. Nëse nuk të afrojnë nuk ka shoqëri. Shoqëria të afron dhe të ndihmon.

Mua më pëlqen shumë të punoj me baltë dhe të krijoj skulptura me të, ai është pasioni im. Këtë pasion unë e ndjek gjatë kohës që kaloj në Qendrën ditore të Shërbimeve Sociale të Shoqatës “Ndihmoni Jetën”. Shokët më kanë thënë se jam i zoti dhe se bëj punime të bukura. Kjo gjë më kënaqë dhe më bën të ndihem krenar me atë që krijoj.

Unë kam shumë dëshirë të punoj. Kur ke një vënd pune ndjen ngrohtësi, harron problemet dhe e ke mëndjen tek puna. Puna të afron me njerëzit, të krijon edhe të ardhura. Kur ke rrogën tënde nuk i kërkon lek mamit dhe babit, por je i pavarur.

JORIDA SHIJAKU

Shoqata "Ndihamoni Jetën", Tiranë

Jam Jorida Shijaku dhe vij nga Tirana. Jetoj me nënën dhe babain. Unë ndihmoj në punët e shtëpisë, pastroj, laj enët dhe gatuaj. Prindërit e mi janë në moshë të vjetër dhe unë kujdesem për ta pasi motrat e mia jetojnë jashtë shtetit. Jam pjesë e grupit vet-advokues prej dy vitesh. Prej 15 vitesh, çdo ditë unë shkoj në Qendër Ditore për Personat me Aftësi të Kufizuar të Shoqatës "Ndihamoni Jetën". Këtu kam mësuar si të kujdesem për veten dhe të tjerët. Kjo gjë më ka ndihmuar mua të bëj të gjitha gjërat vet. Do të doja që edhe të tjerët ta mësonin atë që unë mundem të bëj dhe të besojnë në mua.

XHEVA KOKOLI

Shoqata "Ndihamoni Jetën", Tiranë

Quhem Xheva Kokoli dhe jetoj në Tiranë. Jam bërë pjesë e grupit Vet-advokues dy vjet më parë. Ne takohemi çdo javë dhe kalojmë shumë mirë me njëri-tjetrin. Kemi bërë edhe shokë nga qytete të tjera që nuk i njihnim më parë. Unë kënaqem në takime pasi diskutojmë për çështje që na pëlqejnë ose na shqetësojnë. Ne kemi bërë edhe një video së bashku me shokë dhe shoqe të tjerë të grupit e cila është dhënë edhe në Televisione të ndryshme me titull "Une Mundem".

Mua më pëlqen shumë të kërcëj. Çdo fundjavë dal me motrën time dhe me shokë e shoqe për të kërcyer. Aty kam takuar edhe persona të rëndësishëm të artit, si Gazmend Paja, Ema Andrea, etj. të cilët i kam shokë edhe në faqen time në Facebook. Kërcimet latine janë të preferuarat e mia.

Gjithashtu, unë ndjek programet që ofrohen në Qendrën Ditore të Shërbimeve të Shoqatës "Ndihamoni Jetën" ku kam mësuar shumë gjëra, të kujdesem për veten dhe për të tjerët. Mua më pëlqen të ndihmoj në punët e shtëpisë dhe në gatim.

GJERGJ LUSHKA

Shoqata "Ndihamoni Jetën", Tiranë

Përvoja dhe puna ime me personat me Aftësi të Kufizuar Intelektuale më ka dhënë një mundësi dhe kënaqësi të veçantë për të kuptuar dëshirat dhe vizionin që ata kanë për jetën e tyre. Kontributi im me grupin vet-advokues të Shoqatës "Ndihamoni Jetën" më shërbeu si një përvojë e një rëndësie të veçantë, pasi mësova dëshirat dhe ëndrrat e personave me AK Intelektuale për të ndryshuar të ardhmen e tyre nëpërmjet kërkesave që ata drejtojnë ndaj institucioneve shtetërore apo shoqërisë që janë përgjegjëse për përmirësimin e cilësisë së jetës së kësaj kategorie.

Ne sot përballemi me faktin që kjo pjesë e rëndësishme e shoqërisë has vështirësi për shkak se zëri dhe ajo çfarë ata kërkojnë është në përputhje me të drejtat që Konventa e të Drejtave të Personave me Aftësi të Kufizuar j'ua ofron. Përvoja me grupin vet-advokues më la të kuptoj se këta të rinj pavarësisht kufizimeve që kanë, disponojnë energji dhe frymë bashkëpunimi që së bashku të japin shembullin se ata munden t'ja dalin për të jetuar të pavarur dhe të ndërtojnë jetën. Nëse bisedon me këta të rinj do të kuptosh se si bashkëpunojnë dhe sa dëshirë kanë për të zhvilluar talentet dhe pasionet e tyre. Disa nga këta të rinj tashmë i gëzojnë faktin që janë në gjendje të shkojnë apo të bëjnë takime me institucionet vendore dhe lokale për të kërkuar ndihmë për një jetë më dinjitoze në përputhje me të drejtat që ata gëzojnë në shoqëri.

Ajo çfarë më bën të lumtur për grupin vet-advokues është fakti se ata po munden të ndryshojnë, sadopak, ndërgjegjen e shoqërisë civile dhe të institucioneve përkatëse të ndryshojnë mënyrën e të menduarit dhe të kontribuojnë për të rritur cilësinë e jetës për qytetaret me AK Intelektuale. Kontributi im do të jetë gjithnjë prezent dhe do të lloboj fort për të ndihmuar në gjetjen e aksesit dhe plotësimin e kërkesave të tyre.

RENATO KAFARANI

Qendra "Horizont", Fier

Për 6 muajsh marr pjesë në takimet e Grupeve Vet-advokuese. Ndiham shumë mirë pasi më pëlqen të kem shokë të rinj e në këto takime kam njohur njerëz të rinj. Gjatë takimeve flasim për çdo gjë që na pëlqen dhe ndihem i lirë.

Unë kam bërë një kurs për kuzhinë dhe për hidraulik. Dua shumë të gjej një punë si Kuzhinjer se ky është pasioni im. Me lekët që do fitoj dua të blej një shtëpi timen sepse tani jetojmë 5 veta në një shtëpi të vogël dhe unë dua të kem dhomën time.

INA TOSKA

Fotografe, QSHPAK-Horizont, Fier

Unë jam Ina. Prej disa kohësh ushtroj profesionin si fotografe. Sukses për mua është pranimi nga shoqëria dhe komuniteti për atë që jam dhe përfshirja në grupe të veçanta si pjesë e tyre. Kam fituar një profesion si fotografe nga pasioni që kisha dhe tashmë jam punësuar dhe jap kontributin tim në institucione të ndryshme publike.

Mendoj se personat me aftësi të kufizuar intelektuale hasin shumë sfida në jetën e tyre, sfida në komunikim, sfida e pranimi nga të tjerë për atë që janë, sfida e ecjes me të njejtin hap si çdo bashkëmoshatar. Krijimi i Grupit Vet-advokues, mund të shërbejë që këta të rinj të kërkojnë të drejtat e tyre, të socializohen në shoqëri dhe të punësohen. Të gjithë së bashku dëgjohemi më shumë se kur jeni vetëm.

Mendoj se duhen krijuar më shumë Institucione të specializuara për trajtimin e personave me Aftësi të kufizuar, të krijohen lehtësira në infrastrukturë dhe të bëhen ligje të veçanta për punësimin e tyre.

EDISON BALA

Qendra "Horizont", Fier

Sot është hera ime e parë që marr pjesë në Grupin Vet-advokues. Erdha prej Renatos sepse ai më ka treguar për këto takime. Më vjen mirë që jemi një grup i madh në këtë takim dhe mundemi të flasim me njeri-tjetrin për dëshirat tona.

Unë jam i punësuar si rrobaqepës në një fabrikë xhinsesh. Kam një muaj që punoj aty, por dëshira ime është që të bëhem Infermier pasi Infermieri ka njohuri për trupin e njeriut dhe të shëron. Më duhet puna pasi dua të blej një Lap-Top.

ARDIT ÇAKA

Qendra "Horizont", Fier

Kam filluar të vij në takime prej verës. Shumë nga takimet i bëjmë nëpër lokale dhe kafe dhe mua më pëlqen shumë. Në këto takime kam njohur edhe shokë të rinjë nga Tirana, që nuk i njihja më parë.

Unë kam dëshirë të kem një baçe timen ku të mbjell portokalle, ullinj, limona dhe perime. Më pëlqen shumë të punoj.

Shoku im i ngushtë është Marvini. Kam dëshirë ta marr edhe atë në takimet tona.

SUELA NDOJA

Psikologe klinike, prane Projektit Shpresa, Shkodër

Pothuaj secili has vështirësi dhe pengesa në një mënyrë apo tjetër. Por për njerëzit me aftësi ndryshe, bazuar në eksperiencën time si psikologe klinike dhe organizatore e aktiviteteve socio-terapeutike për personat e Shoqatës Projekti Shpresa, mund të them se barrierat janë më të shpeshta dhe kanë një ndikim edhe më të madh në funksionimin e tyre në jetën e përditshme. Prania apo mungesa e faktorëve të caktuar në mjedisin jetësor të një personi, e kufizojnë funksionimin dhe krijojnë paaftësi.

Kur unë fillova të punoj me personat me aftësi ndryshe në fillimet e vitit 2011, më bëri shumë përshtypje misioni fisnik i Shoqatës Projekti Shpresa, synim ky që ka të bëjë pikërisht me krijimin e hapësirave të rritjes psikologjike (shtëpi-familje) të fëmijëve dhe të rinjve me aftësi ndryshe, jetimë të ardhur nga Insitucione të ndryshme të Jetimoreve apo Qendrave/Instituteve Psikiatrike të Shqipërisë, në mënyrë që të fitojnë pavarësinë e tyre personale që të bëhen qytetarë të denjë të shoqërisë civile me të drejta të barabarta.

Jam e mendimit se roli i grupeve vet-advokues është shumë i rëndësishëm pasi shërbejnë për të ngritur zërin e tyre për tu bërë të vetë-mjaftueshëm në mënyrë që të sigurojnë të drejtat njerëzore dhe ligjore, në mënyrë që ata të jenë të mbrojtur në çdo fushë të jetës dhe të mund të kenë pjesëmarrje masive në komunitet. Si rrjedhojë, ata vet mund të kontribuojnë në ndryshimin social drejt një shoqërie gjithpërfshirëse. Ata funksionojnë në mënyrë normale, përjetojnë gëzimin dhe kënaqësinë e realizimit të një të drejte sikur çdo person tjetër "e drejta për tu punësuar".

Nga këndvështrimi i një psikologeje klinike e lidh me vetëdijen humane dhe profesionale për të vazhduar të investoj me të gjitha ndërhyrjet efektive psikologjike për ti përgatitur personat me aftësi ndryshe në rrugëtimin drejt pavarësisë personale. Kështu, ndjej që duke qënë të përgatitur dhe të njohur me të drejtat e tyre mund të arrijnë të krijojnë kulturën e vet-lëvizjes e cila luan një rol në efektivitetin e advokacisë dhe fuqizimit të tyre pavarësisht se ky nuk është një rrugëtim i lehtë. Fuqizimi i tyre mund të arrihet nëpërmjet lehtësimit dhe eliminimit gradual të barrierave sociale, fizike dhe institucionale. Roli i shoqërisë dhe Institucioneve në këtë rrugëtim do të ishte mbi të gjitha në përmirësimin e qëndrimit të tyre karshi këtyre njerëzve pasi ky do ti ndihmonte shumë personat me aftësi ndryshe për të lejuar ata që të gëzojnë të gjitha të drejtat e tyre në mënyrë që të jenë qytetarë të denjë të shoqërisë civile. Shpresoj që dita tjetër do të jetë ndryshe.

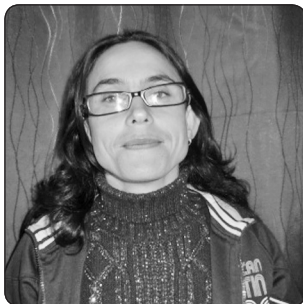
Nga këndvështrimi i një psikologeje klinike e lidh me vetëdijen humane dhe profesionale për të vazhduar të investoj me të gjitha ndërhyrjet efektive psikologjike për ti përgatitur personat me aftësi ndryshe në rrugëtimin drejt pavarësisë personale. Kështu, ndjej që duke qënë të përgatitur dhe të njohur me të drejtat e tyre mund të arrijnë të krijojnë kulturën e vet- lëvizjes e cila luan një rol në efektivitetin e advokacisë dhe fuqizimit të tyre pavarësisht se ky nuk është një rrugëtim i lehtë. Fuqizimi i tyre mund të arrihet nëpërmjet lehtësimit dhe eliminimit gradual të barrierave sociale, fizike dhe institucionale. Roli i shoqërisë dhe Institucioneve në këtë rrugëtim do të ishte mbi të gjitha në përmirësimin e qëndrimit të tyre karshi këtyre njerëzve pasi ky do ti ndihmonte shumë personat me aftësi ndryshe për të lejuar ata që të gëzojnë të gjitha të drejtat e tyre në mënyrë që të jenë qytetarë të denjë të shoqërisë civile. Shpresoj që dita tjetër do të jetë ndryshe.

KLODIAN KODRA

Projekti "Shpresa", Shkodër

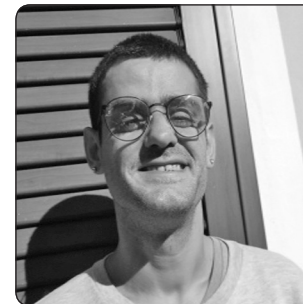
Jam përfshirë në grupet e Vet-advokimit që prej një viti e gjysëm. Jam i mendimit se këto grupe janë shumë pozitive sepse na nxitim që të integrohemi në jetën sociale me të gjitha të drejtat e barabarta dhe na nxisin që ne të bëhemi gjithnjë e më të aftë për të ngritur zërin për të drejtat tona. Kam frekuentuar hera herës Qendrën Ditore të Shoqatës Projekti Shpresa dhe marr pjesë në programet e formimit profesional dhe aktivitetet sociale. Çdo vit gjatë stinës së verës, unë angazhohem në Kampin Veror të organizuar nga Projekti Shpresa si Vullnetar për të ndihmuar. Kjo më jep shumë kënaqësi pasi aty trajtohem si të isha pjesë e punonjësve të Shoqatës. Aktualisht jam i punësuar në një Kompani Konfeksionimi. Pasioni im janë krijimi dhe mbajtja e raporteve sociale dhe ndjekja e lojërave sportive, kryesisht futbollit. Ajo çfarë do të dëshiroja është që grupi vet-advokues i Shoqatës Ndihmoni Jetën të vijë shpesh për të na takuar dhe ne të shkojmë atje për t'i takuar dhe për të shkëmbyer eksperiencën.

ERJOLA HASANI

Projekti "Shpresa", Shkodër

P prej një viti e gjysëm jam përfshirë në grupet e vet-advokusve me aftësi të kufizuar intelektuale. Jam e mendimit se këto grupe janë shumë pozitive sepse marrim shumë eksperiencë pozitive, kujtoj të kem parë histori të njerëzve të tjerë që më kanë mbetur në mendje dhe e them me pak fjalë se bëhet fjalë që ne të ecim përpara duke shprehur fjalën tonë dhe duke luftuar për të drejtën tonë. Kam frekuentuar ish Laboratorin e Artizanatit Femëror të Shoqatës Projekti Shpresa dhe marr pjesë aktivisht në programet e formimit, aktivitetet sociale dhe rehabilituese. Mund të theksoj angazhimin tim të herë pas herëshëm në periudhën e Kampit Veror. Që prej një viti, jam e punësuar pranë një biznesi këtu në Shkodër. Ajo për të cilën kam nevojë dhe dëshirë është që të takoj një ditë familjen time biologjike, thjesht për ti njohur dhe pastaj ata mund të vazhdojnë jetën e tyre dhe unë timen. Pasioni im është të dal shëtitje, të njihem me njerëz sidomos të botës mediatike. Veçoj këngëtarët e mirënjohur Ardit Xhebreja dhe Ermal Fejzullahu.

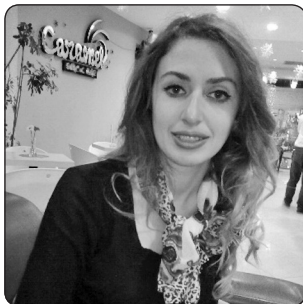

OLGERT ISANLLARI

Projekti "Shpresa", Shkodër

P prej një viti e gjysëm jam përfshirë në grupet e Vet-advokimit. Më pëlqejnë këto takime pasi dëgjojmë shumë histori suksesi që kanë ecur përpara dhe këto na shërbejnë si modele shumë pozitive për jetën dhe të drejtat tona. Unë punoj me punime artizanale të cilat i bëj vet dhe angazhohem vet gjithashtu për t'ua shitur atyre personave që më kanë porositur por edhe personave më gjerë. Për më tepër angazhohem në aktivitete socio-terapeutike të ndryshme brenda dhe jashtë Projektit Shpresa. Hobi dhe aftësitë e mia janë artizanati dhe kënga. Ajo për të cilën kam nevojë është hapja e një dyqani ku të vet punësohem për të shitur punimet e mia; kjo akoma nuk më është realizuar.

Do të doja që të vazhdoja aktivitetin tim si pjesë e këtij grupi për ti treguar të gjithëve dëshirat dhe të drejtat e mia.

IRENA MUÇAJ

Punonjëse Sociale, Qendra “Horizont”, Fier

Nga puna ime, kam vërejtur shpesh herë, se personat më aftësi të kufizuar intelektuale diskriminohen si të paaftë në të gjitha drejtimet. Mirëpo, ky diskrimim ndodhë, meqë komuniteti nuk i jep mundësinë për ti njojtur, nuk u len hapësirë që të prezantohen me dëshirat e tyre dhe aq më pak t’ju japin besimin për të kryer një aktivitet. Personat më aftësi të kufizuar intelektuale ballafaqohen me sfida të mëdha, në fushën e edukimit, duke i etiketuar si prishës të rendit të klasës dhe të pa aftë për të ecur me rritmin e të tjerëve; në familje, duke j’ua kujtuar vazhdimisht se nuk janë njëlloj si të tjerët, e në shumë sfera të tjera.

Sidoqoftë, vlen të theksohet, se personat më aftësi të kufizuar intelektuale kanë dëshmuar sukseset e tyre edhe në Shqipëri. Pas një bashkëpunimi me prindërit, qendrën dhe ne, ata janë pjesë e integruar në kurset profesionale. Nga këto bashkëbisedime kemi arritur që disa të rinjë të fitojnë autonominë e tyre si në lëvizje ashtu dhe në aktivitete të tjera.

Mendoj se grupet vet-advokuese janë të nevojshme dhe mund të fuqizohen tepër duke qënë se ne në qendër kemi të rinjë të cilët mund ti shprehin shumë mirë interesat e tyre, mund të flasin për të drejtat që u takojnë, të japin idetë e tyre për të ndërtuar kërkesa, për të kërkuar një vend pune, për tu dëgjuar zeri i tyre në Institucione që janë kaq indiferente përballë nevojave të tyre.

Rekomandoj që të gjithë ne të ndihmojmë integrimin e qytetarëve me aftësi të kufizuar intelektuale duke i konsideruar në rradhë të parë, qytetarë

të barabartë si gjithë të tjerët. Ne duhet ti ndihmojmë të integrohen në kurse profesionale duke i bërë të aftë të kërkojnë një vend pune e rrjedhimisht të zotët për të përballuar jetesën. Të rrisim bashkëpunimin me familjarët për të bërë sensibilizimin dhe ndërgjegjësimin që fëmija i tyre nuk është ndryshe nga të tjerët, që meritojnë të jetojnë njëlloj si të gjithë, në mesin e të gjithëve dhe jo të veçuar. Prandaj them se personat me aftësi të kufizuar duhet të trajtohen në statusin e QYTETARIT të mirëfillt dhe jo thjesht si një kategori.

LORETA BOÇI

Psikologe klinike prane Shoqates “Ndihamoni Jeten”

“E drejta e barazisë, lind me mua sikurse me secilin prej jush. Definitive, e patjetërsuar dhe immune, Ajo më përket dhe është e imja.”

Angazhimi si mbështetëse e personave me aftësi të kufizuara intelektuale për mua ka një domethënie të veçantë dhe më jep një kënaqësi që vetëm grupi i tyre mund të ma fali. Mbështetja në konceptin tim merr një kuptim të gjerë dhe ka të bëjë me suportin informues, suport për vetëdijësim të ekzistencës së tyre lidhur ngushtë me të drejtat themelore që duhet ti gëzojnë në mënyrë të padiskutuar. Me dëshirën më të madhe jam bërë pjesë e takimeve dhe e organizimeve të shpeshta.

Ne sëbashku japim dhe marrim energji positive. Në takimet tona periodike shoh sesa bukur sillen të rinjtë me AK Intelektuale me njëri-tjetrin. Anëtarët e grupit respektojnë secilin, pranojnë diversitetin e mendimeve, kanë kurajo të kundërshtojnë dhe këmbëngulin duke arsyetuar mendimin e vet dhe ju pëlqen të jenë aktiv. Nevoja për mbështetje duket sikur dita ditës po zbehet pasi grupi po funksionon normalisht.

Grupi vet-advokues tashmë është i strukturuar ku secili ka qartësuar pozicionin e tij, ka rolin përkatës dhe angazhohet me dëshirë. Jam e lumtur për të rinjtë, kur shoh sesi ata i preferojnë takimet në grup, shprehin interes dhe çdo ditë e më tepër fuqizohen e ndihen më pak të varur.

Unë kam punuar fort që personat me AK Intelektuale të ndihen mirë si

fillim me veten, të largojnë komplekset nga ekspozimi në publik, të ndërtojnë vetëbesim dhe vetëvlerësim të lartë ku të gjithë këto komponentë do ti ndihmojnë të ngrejë zërin dhe të vet-advokojnë për të drejtat e munguara. Këtë lloj mështetje dhe qasje j’ua rekomandoj të gjithë profesionistëve që punojnë direkt me personat me aftësi të kufizuara intelektuale.

Nën moton “Tjetri nuk e di më mirë se unë se çfarë më duhet mua, çfarë më mungon, çfarë më bën të mos jem mirë dhe mos ndihem mirë, ndaj unë duhet të flas vet”, personat me AK Intelektuale ndihen të motivuar për të qënë ata vet-advokues. Tashmë të informuar, të trajnuar për komunikimin në publik, të vetëdijësuar për të drejtat, me vetëvlerësim më të lartë dhe besim në vetvete ndihen gati dhe kanë provuar të ngrejë zërin për të drejtat e munguara.

Pa asnjë hezitim do të shpreh krenarinë time për grupin e personave me AK Intelektuale i cili po fuqizohet dhe rritet dita ditës. Të rinjtë tanë po ia dalin pasi në të vërtetë e duan lirinë e të shprehurit, respektin dhe të drejtat. Unë dhe ne jemi mbështetës por vetëm kaq. Jam krenare por suksesi është padiskutim i tyre.

LUMTURI VRUHO

Pikologe, prane Qendres Horizont, Fier

Prej 18 vjetesh punoj me fëmijët dhe të rinjtë më aftësi ndryshe si terapistë, por edhe si koordinatore mes Qendrës dhe familjarëve të tyre. Në Shqipëri, personat me aftësi të kufizuara në përgjithësi, ballafaqohen me sfida jo të pakta, të cilat fillojnë me familjen, për ti bindur ata të kenë besim; me shkollën, ku kërkojnë të kenë të drejtë të ndihen e të trajtohen të barabartë në shkollat gjithpërfshirëse; mundësin e punësimit, ku duan të gjejnë një punë që të ndihen të vlerësuar dhe të kenë pavarësi ekonomike.

Në punën time të përditshme në profesionin e Psikologes dhe terapistes jam përballur me sfida të ndryshme dhe kam arritur rezultate në superimin e këtyre sfidave. Ajo që unë kam vënë re është se ata kanë nevojë për dashuri, për mbështetje, për tu ndier të vlerësuar. Kjo është ajo që ne duhet të japim për ta sepse vetëm kështu ne do të ndihmojmë qytetarët me aftësi ndryshe të jenë persona të denjë dhe me mundësi të barabarta në shoqëri. “Vështirësia” është puna jonë, “E pamundura” kërkon veç kohë.

Grupi vet-advokues ka një rol goxha të rëndësishëm. Të rinjtë angazhohen në aktivitete të ndryshme, në sensibilizime duke i bërë të qartë qytetarëve të tjerë se “ne jemi si ju”. Ata angazhohen shumë në organizime të ndryshme për mbarrëvajtjen e qendrës, secili sipas aftësive të tij. Ne jemi një qendër për mirëqënjen e të rrinjëve dhe fëmijëve. Punojmë si skuadër, secili jep kontributin e ndihmesën e vet në rolin që ka. Ata kanë nevojë të marrin edukimin e duhur si atë pedagogjik por edhe atë moral për tu bërë qytetar të mirë e të përfaqësohen denjësisht në evenimente të ndryshme, por

edhe në përfaqësimin e tyre në insitucione. Kanë nevojë të ndjekin një kurs profesional që nesër të fillojnë një punë, kështu do të ndihen të vlerësuar, do të kenë anën materiale dhe ajo që është më kryesorja do të kenë besim tek vetja dhe do stimulohen për të vazhduar më tej të përballojnë sfidat e barrierat që mund të hasin gjatë rrugëtimit të jetës.

Ne të gjithë duhet të japim kontributin tonë për të mbështetur personat me aftësi të kufizuara. Shteti duhet të marrë parasysh nevojat e kësaj kategorie. Të nxjerrë ligje specifike, të cilat nuk duhet të ngelen në letër por të aplikohen në dobi të tyre.

Shërbimet sociale duhet të jenë më pranë tyre, duke mbrojtur ose i dhënë të drejt Personave me Aftësi të Kufizuar Intellektuale.

Familja ti vlerësojë, besoj tek ata, kështu edhe shoqëria duke dëgjuar që me mënyrën e tyre të të shprehurit dhe kopetencat që kanë ju thonë: “Unë jam si ju,” “Ne jemi si ju”.

Personat mbështetës që ndihmojnë këta të rinjë duhet të kenë kualifikimet përkatëse.

Bizneset duhet të besojnë më shumë në kapacitetet e tyre dhe krijimin e mundësive për punësimin e tyre, kjo do të bënte që ata të integrohen.

JULIANA DAKA

34 vjeç, Projekti Shpresa, Shkodër

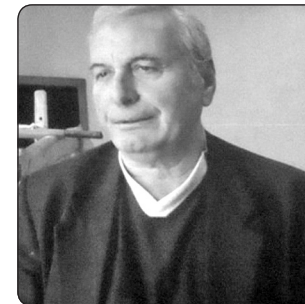
Jam përfshirë në grupin vet-advokues prej një viti e gjysëm, afro dy vitesh. Gjatë këtyre takimeve jam ndier mirë, e vlerësuar, e kënaqur, vetvetja. Një pjesë të ditës e kaloj në aktivitetet e Qendrës Ditore 'Shtëpia e Kulturës' të Projektit Shpresa. Pjesën tjetër e kaloj në shtëpi. Dal shëtitje dhe bëj vizita të ndryshme me prindërit. Merrem me punë në shtëpi, fshij pluhurat, rregulloj krevatin, laj pjatat. etj. Gjithashtu, aktivizohem në Kampin veror të Velipojës ku ndihmoj së bashku me shoqet për të shtruar tavolinat për ushqimin tri herët e ditës, ndihmoj në punët e vogla të kuzhinës, lahem në det, etj.

Më pëlqen shumë kërcimi dhe noti, për të cilin ushtrohem dhe kam marrë pjesë në gara të ndryshme. Kam marrë pjesë në ndezjen e flakës së Lojërave Olimpikë Speciale në Greqi (një herë). Kam marrë pjesë në Lojërat Olimpikë speciale në Karolinën e Veriut, në Amerikë, në not 'stil i lirë'. Po ashtu kam marrë pjesë në kampionatin European në Hollandë. Kam 10 vjet që marr pjesë në trupën muzikore "PAN" në Shkodër. Me këtë trupë muzikore kam shkuar tri herë në Norvegji.

Një nga dëshirat e paplotësuara të miat deri tani, është takimi me Z.Ardit Gjebrea në Tv Klan.

Ëndrra ime dhe nevoja kryesore është të kem një dhomë personale meqë akoma flej me prindërit në një dhomë.

Do të doja shumë të vazhdonim takimet me grupin, ku të takoheshim me shokë dhe shoqe dhe të kemi mundësi të diskutojmë me njëri-tjetrin nevojat, dëshirat dhe të drejtat, dhe të advokojmë vet që këto të plotësohen.

RROK DAKA

Projekti "Shpresa", Shkodër

Prej 20 vitesh jam pjesë e projektit Shpresa dhe jam prind i një vajze me Sindromën Down, e cila sot është 34 vjeçe. Si pjesëtarë i një organizate që punon për/me personat me aftësi të kufizuara, por mbi të gjitha si prind kam vënë re sfida me të cilat ballafaqohen Personat me Aftësi të kufizuara. Ata nuk janë të barabartë në shoqëri, përbuzen, fyhen, nëpërkëmben vazhdimisht. Qeveria duhet të kujdeset më shumë për to në të gjitha drejtimit, të zbatojë ligjet e hartuara deri sot dhe të nxjerrë ligje të reja për një jetë më të sigurtë dhe më të qetë për qytetarët me aftësi të kufizuara. Të ndjekin shembullin e shteteve të përparuara për strehimin dhe jetesën e tyre në shtëpi-familje (mbas vdekjes së prindërve) që ata të mund të jetojnë të Pavarur dhe nën kujdesin e personave të specializuar.

Nga angazhimi në programe psiko-edukative, vajza ime ka përparime të dukshme, ajo shkruan, lexon, kujdeset për trupin e saj, veshjet, punon në shtëpi, shkon çdo ditë në aktivitete tek Projekti Shpresa. Unë jam shumë krenar për të, pasi ajo ka marrë pjesë në ndezjen e flakës së Lojërave Olimpikë Speciale në Greqi, si dhe në Karolinën e Veriut, ka përfaqësuar në not femrat shqiptare. Gjithashtu, ajo aktivizohet në trupën muzikore "The Door" nga persona me aftësi ndryshe në Qytetin e Shkodrës, nëpërmjet të cilës ka shkuar 3 herë në Norvegji për të dhënë shfaqje. Do të sugjeroja që të gjithë prindërit, brënda mundësive, të besonin tek aftësitë e fëmijëve të tyre dhe ti mbështesnin ata për ti zhvilluar këto aftësi.

Grupet advokuese me aftësi të kufizuara intelektuale japin mendime me

vlerë, duke qënë se ata i përjetojnë vet sfidat, arritjet, por detyra jonë është t'i dëgjojmë dhe mbështesim. Për fuqizimin e personave me aftësi të kufizuara dhe të drejtat e tyre, ne duhet të përgatitim opinionin publik dhe të kërkojmë me forcë zbatimin e të drejtave që vetë qeveritë i kanë shkruar.

Lypset kontributi i të gjithëve ne, dhe veçanërisht i Institucioneve përgjegjëse për të përmirësuar cilësinë e jetës së PAK. Duhet që personat me AK të përfshihen në të gjitha institucionet vendim-marrëse për ta. Përveç profesionistëve, duhet të merret edhe mendimi i familjarëve të PAK dhe i vet personave me AK. Pasi vetëm kështu do të mund të hartojmë politika dhe strategji që të jenë në përgjigje të nevojave dhe kërkesave të tyre.

SUCCESS STORIES

- Foreword -

Help the Life is a national association established on 1998 by the parents of children with intellectual and physical disabilities as a response to the necessity to advocate for the rights of their disabled children. Since established, the Association focused its work toward development of social services for children, adolescents and youths with disability, providing a model of practical realization of the rights for educational and rehabilitation services for people with disability in Albania.

During 17 years of our work, the professionalism, dedication and love for persons with disabilities we have turned into tangible realities in their everyday lives. Their achievements in education, in vocational trainings at the atelier of the Center of social services set up by the Association, as well exhibitions of their works have been for us the motivation to move forward in our mission, they have been for the whole society an opportunity to know better and to demonstrate "that people with disabilities can", that people with disabilities "should enjoy the same rights as all children and other young people.

Despite the joint efforts of parents' organizations, persons with intellectual disability in Albania still face great difficulties to improve their status in society, as a cause of constant social exclusion, the lack of legislation and prejudices that exist towards them. Discrimination is caused by stereotypes imposed legislatively that do not allow the individual assessment of the needs of these people by delegating this process to others "who are in a better position" to make decisions on their behalf, by turning them become invisible. Thus, we reach the conclusion that people with intellectual disabilities hectically is denied the ability to act, which prevents them from participating in various fields, such as education, employment, social protection, etc.

So far, their voice is heard by their parents. As the Convention on the Rights of Persons with Disability states, “. . . persons with intellectual disability should not be denied their fundamental right to be self-represented, to have their own property, to work, to have a family life, to marry, to vote, to join and form groups or organizations, to participate in public and political life, etc. ”

Given to these challenges that people with intellectual disability encounter in their everyday life, Help the Life Association, in partnership with the Association MEDPAK, “Shpresa” Project in Shkoder, the Center Enjoy the Difference “Horizont” in Fier, since 2 years has undertaken an initiative which aims to empower and to support young people with intellectual disability to advocate for their rights by starting a movement for self-representation and self-advocacy. There are established in 4 cities of the country (Tirana, Fier, Shkodra and Librazhd) peer support groups for/by persons with intellectual disabilities. During the project implementation they are supported to build their capacities to be part of peer support groups to express their opinions, to advocate for their rights, and to be self-represented. As a result-up of the support so far they have managed to represent themselves, have managed to learn a model of good empowerment and whether continued support in the field of strengthening their independent living, could soon be leaders representing the interests of all persons with intellectual disabilities in Albania. The aim of this initiative is to empower people with intellectual disabilities to promote the human rights of persons with intellectual disabilities in Albania.

Self-advocate group members have chosen that through the success stories collected in this book, to show the experience and their achievements in group they have gained through this process. Therefore, in this volume you will have the chance to read stories from self-advocate group members, their families, and the employees of Help the Life Association, “Shpresa” Project and the Center Enjoy the Difference “Horizont”, who have been involved in the project.

Help the Life Association is grateful to Open Society for Albania Foundation for the support in implementing this initiative, as well to all the partner organizations who have helped establishing of self-advocate groups and have supported people with intellectual disability being part of these groups and the activities implemented.

We bring these stories as a positive examples to help our society to become aware regarding human rights of people with intellectual disability and to inform the community of people with intellectual disability who have not yet have the opportunity to become a part of the self-advocate groups, as well their family members to support people with intellectual disability to be part of the activities organized in the community by/for people with intellectual disability to self-represent and self-advocate for the realization in practice to their rights.

Hence, we want to prove to the parents of people with intellectual disability and to the entire society that we shall all be equal and that people with intellectual disability have capacities to help each-other and they CAN live independently.

ERVIN AGO

“Help the Life” Association, Tirana

My name is Ervin Ago and I have been following the programs of the Daily Care Center of “Help the Life” Association for about 10 years. Since two years I am part of the self-advocacy group. I love to come here because I learn how to represent myself, how to behave, and I meet many new friends. My greatest success is that I managed to travel alone with friends to attend the meetings of self-advocacy group, in distant cities. For me it is a very big achievement because I thought I would not be able to do that. Also now I have no shame and no longer blush when I meet new friends, especially girls.

Family and friends should not be ashamed to accept persons with disabilities, but should support them. I think that society needs to hear our opinion, and respect it, because if they do not respect it, than it means that they have lied to us.

ADRILON BERISHA

“Help the Life” Association, Tirana

I’m Adrilon Berisha. I’m part of a self-advocacy group from the beginning when it was created. What I like most to do is to help friends and people who need help. It makes me feel good because everyone needs help and should not be put aside from society. If there is no one to support and to help you, it means that you have no friends. Friends should always be there to help and to give affection.

I love working with clay and create sculptures, which is my passion. I practiceduring the time I spend at the Center of Social Services of “Help the Life” Association. Friends have told me that I am pretty good at it and that I make beautiful and unique sculptures. It makes me feel proud of what I create.

I really like to work. When I have a working place I feelaccepted, forget the problems and focus on work. If you have a job, you get closer to people and you get paid. If I get paid than I no longer ask for money to my parents and I become independent.

JORIDA SHIJAKU

Help the Life Association, Tirana

I live with my mother and my father. I help with the housework, cleaning, washing dishes and I cook. My parents are old and I take care of them because my sisters live abroad. I'm part of self-advocate group from two years. Every day, for 15 years, I go to a Day Care Center for people with disabilities of "Help the Life" Association. Here I learned how to take care for myself and others. This has helped me to be independent and to do all things by myself. I wish you and others to learn what I can do and to believe in me.

XHEVA KOKOLI

Help the Life Association, Tirane.

I am Xheva Kokoli and I live in Tirana. I have become part of the Self-advocacy group two years ago. We meet every week and go on very good with each other. Also, we have meet friends from other cities that we did not know before. I like being part of the meetings because we discuss the issues that concern us and also what we like to do. Together with other friends of the self-advocate group, we have made a video called "I can" which was showed on various TV stations.

I like a lot of dance. Every weekend, I go out with my sister and with friends to dancing. There I met famous people of art, as Gazmend Paja, Ema Andrea, etc. who now I call friends. I have them even in my Facebook page. Latin dances are my favorites!

Also I follow the programs of the Center of Services of "Help the Life" Association where I learned many things, to take care of themselves and for others. I like to help with the housework and cooking.

GJERGJ LUSHKA

Help the Life Association, Tiranë

My experience and work with people with intellectual disabilities has given me an opportunity and pleasure to understand the desires and vision they have for their life. My contribution to the self-advocacy group of “Help the Life “ Association served me as an experience of a special importance, having learned wishes and dreams of people with intellectual disabilities to change their future through requests they want to make to state institutions or society that are responsible for improving the quality of life of this category.

Today, we face the fact that this important part of society has difficulty because their voice isn’t heard, and their rights aren’t respected. My experience with self-advocacy group made me realize that these youngsters possess a great energy and spirit of cooperation, and give an example that they can have an independent life. If you talk to these young people will understand how they cooperate with everyone and how much desire they have to show and evolved their talents and passions. Some of these young people are already able to go on meetings with local and national institutions to seek their rights for a life with dignity in accordance with their rights.

What makes me happy for self-advocacy group is the fact that they are raising the awareness of civil society and relevant institutions to change the way of thinking and to contribute to a better quality of life for citizens with intellectual disability. My contribution will always be present and I will work hard to support them each step they take.

RENATO KAFARANI

Center for people with disability “Enjoy the Difference”, Fier

Since six months I have participated in the meetings of the Self-advocacy groups. I feel good because I like to have new friends and in these meetings I meet new people. During the meetings, I feel free because we talk about everything we like.

I have done finished course to become a Cook and a professional course to be a Plummer. I want to find a job as a chef in the kitchen because cooking is my passion. With the money that I will earn, I won’t to buy a house of my own. Now I live in a small apartment with my family, we are five people in my family, and I don’t have a room of my own.

INA TOSKA

Photographer. Center for people with disability “Enjoy the Difference”, Fier

I am Ina. For some time I work as a photographer. Success for me is the fact that I am accepted by society and the community for what I am and I’m involved in specific groups as part of them. My passion was Photography and now it is my profession. I am employed and I give my contribution in various public institutions.

I think that people with intellectual disabilities face many challenges in their lives, communication, the challenge of being accepted, the other for what they are, the challenge of walking at the same pace as their friends. Self-advocacy Group, may be helpful so these youngsters can raise their voice for their rights, socialized them into society and to get employed. Being together we are stronger than being alone.

I think that should be more specialized institutions for the treatment of persons with disabilities, to establish infrastructure facilities in and make better laws for their employment.

EDISON BALA

Center for people with disability “Enjoy the Difference”, Fier

Today is my first time to participate in the Self-advocacy group. Renato told me about these meetings. I like it that we are a big group in this meeting and we can talk freely with each other.

I am employed as a tailor in a Jeans Factory. I’ve worked there for a month, but my wish is to become a Nurse. A Nurse has knowledge of the human body and cures people. I need my work because I want buy a Lap-Top.

ARDIT ÇAKA

Center for people with disability "Enjoy the Difference", Fier

I started to come to the meetings after summer. In many of the meetings, we meet in bars and coffee shops do and I like it. In these meetings I've known new friends from Tirana which I did not know before.

I want to have a piece of land where I can plant oranges, olives, lemon and vegetables. I love to work. My best friend is Marvini. I want to take him with me to the meetings that we make.

SUELA NDOJ

Project "Shpresa", Shkodër

Almost everyone has difficulties and obstacles in one way or another. But for people with disability, based on my experience as a clinical psychologist and organizer of socio-therapeutic activities in "Shpresa" Project Association, I can say that the barriers are more common and have an impact even greater in their operation in everyday life. The presence or absence of certain factors in the environment of a person, limit functioning and create disability.

When I started working with people with disabilities at the beginning of 2011, I was very impressed with the noble mission of "Shpresa" Project Association, a goal that has to do precisely with the creation of a family environment and by giving psychological support to children and youth with disability, orphans that come from various orphanages institutions or psychiatric centers in Albania, in order to gain their own independence and to become worthy citizens with equal rights.

I think that the role of self-advocacy group is very important as serving to raise their voice to become self-sufficient in order to ensure the human and legal rights, so that they are protected at all area of life and to have a bigger participation in the community life. Consequently, they can contribute to social change towards an inclusive society. They can function normally, experience the joy and satisfaction of realization of their rights as any other person.

I feel that being prepared and familiar with their rights, they can manage to create a culture of self-movement which plays a role in strengthening the

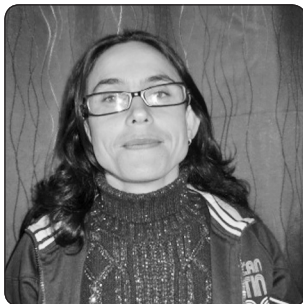
effectiveness of their advocacy and although this is not an easy journey. Their empowerment can be achieved through facilitation and gradual elimination of the social, physical and institutional barriers. The role of society and institutions in this journey would be above all the improvement of their position towards these people. This would help many people with disabilities to enjoy all their rights in order to be worthy citizens of our society. *I really hope for the close future to be different.*

KLODIAN KODRA

“Shpresa” Project Shkodër.

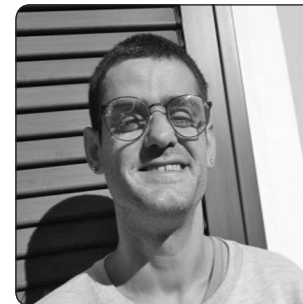
I’m involved in the Self-advocacy groups for a year and a half. I think that these groups are very positive for us, because they help us to integrate into social life with equal rights and encourage us to become more and more able to speak up for our rights. I have frequented the Daily Center of Project “Shpresa” Association and participate in vocational training programs and social activities. Every year during the summer, I am engaged to the Summer Camp organized by Project “Shpresa” as a volunteer. It gives me great pleasure because I am treated as part of the staff. I am currently employed in a confection company. My passion is creating and maintaining social relationships and sports, mainly football. I would like more joined activities between youth with disability of “Help the Life” Association and our group so we can share experiences.

ERJOLA HASANI

“Shpresa” Project, Shkodër

Since a year and a half I am involved in the self-advocacy groups of youngsters with intellectual disability. I think that these groups are very positive for us because we exchange very positive experience. I remember I have heard stories of other friends who have remained in my mind and I think that this is how we move forward expressing our word and fight for our rights. I frequented the Feminine Laboratory of Hand Craft of Project “Shpresa” and actively participate in training programs, social activities and rehabilitation. I’m also active during Summer Camp in the period of summer. Since one year, I am employed at a business here in Shkodër. I really hope one day, to meet my biological family, simply to know them, and then they can continue their life and I mine. I like make long walks, meet with people, especially famous people. My favorite artists are Ardit Xhebrea and Ermal Fejzullahu.

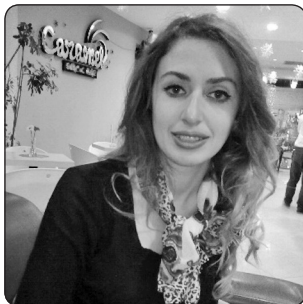
OLGERT ISANLLARI

“Shpresa” Project, Shkodër

For a year and a half I am involved in the Self-advocacy group. I like these meetings because we hear many success stories of people before us and we use them as positive models in our lives. I make hand-crafts works and then sell them to people. I also engaged in socio-therapeutic activities inside and outside the Project “Shpresa”.

My hobbies and skills are handcrafts and singing. What I want is to open a shop of mine where I can sell my works. I still haven’t achieved that.

I would like to continue to be part of the Self-advocacy groups and tell everyone my wishes and my rights.

IRENA MUÇAJ

Social worker-Center for people with disability “Enjoy the Difference”, Fier,

From my experience, people with disability are discriminated and considered as unable to achieve anything in life. However, this discrimination happens because people and society don't give them a chance to present them-self, to take time and listen them, hear their opinion and their desires. People with disability face major challenges in education, in their families and in every field of life.

Even so, people with disability have proven that they can be successful. We have worked closely with their families, with our center and with professional staff we managed to integrate them in Vocational trainings. Our youngsters, thank to these activities are more independent.

I think that the Self-advocacy group are very important and they can be strengthened even more if we work here. We have many youngsters who can very well tell their opinion, can speak for their rights, seek for a job and make their voice heard.

I recommend that we all should help in the integration of people with intellectual disability, firstly considering them as equal citizens. Help them involve in occupational courses, so they can be able to find a job, and so have a independent life. Work closely with their family make them understand that their child is not different from others, and they desire to live all together and not isolate them. People with disability should be treated as Citizens with equal rights and not just as a Category.

LORETA BOÇI

“Help the Life” Association, Tiranë

*“The right of equality arises with me as in each of you.
Definitive, undeniable and immune, she belongs to
me and it is mine. “*

My commitment as supporter to people with intellectual disabilities, has a special meaning and it gives me that kind of pleasure which I can find only by supporting this group. To my point of view supporting is related to giving information, support to increase awareness of the existence and fundamental rights that everyone has.

I have been part of the meetings organized by the group. We share our positive energy to each other. In periodic meetings I've seen how young people interact with each other, group members respect each other and accept different opinions. When members disagree they justify their opinion and they love to be active. The support we give is becoming smaller with the time, because the group is strengthened every day more.

The self-advocacy group is structured. Each member is well positioned, and plays his role. They come to these meeting because they like to not because they are obligated. I am happy for them because they feel good, they like to meet with each other and every day more are feeling more independent.

I have worked hard to make, people with Intellectual Disability, and feel better with themselves, to increase self-esteem and self-confidence. All these

components will help young people with intellectual disability to demand loudly their rights. I recommend this type of support to all professionals who work directly with people with intellectual disabilities.

By the slogan “The other don’t not know better than me what I want, what I miss and what makes me feel bad, that’s why I have to speak by myself”, people with intellectual disabilities feel motivated to demand their own rights. Now they are informed, trained to communicate in public and aware for their rights, with higher self-esteem and believing in themselves.

Without any hesitation, I will say how proud I am about what the group has achieved so far. The group is succeeding because they want freedom of speaking, and to be treated with respect. We are just supporters, I feel proud but success belongs to them.

LUMTURI VRUHO

Psychologist- Center for people with disability “Enjoy the Difference”, Fier

I have been working with people with disability for 18 years now, as a therapist and as a coordinator between the center we work and their families. People with disability face many challenges in Albania. It starts with the family, convincing them to believe in their children, at schools where they want to be treated equally, and at finding a job where they will feel accepted and appreciated.

I have faced many challenges in my work, and only by working hard I’ve managed to overcome them. What I’ve noticed is that these people need to be treated with love, need support to feel appreciated. This is what we have to give and it is the only way for people with disability to have equal rights in society. “Difficulty” is our everyday work, “Impossible” just needs time.

Self-advocacy groups have an important role. Our young people are engaged in various activities, to raise the awareness of society with the motto “We are just like you”. They are very active in the Center, follow the program according to their abilities. At the center we work as a team, everyone gives his contribution. Youngsters that frequent our center need to receive proper education but also to become good citizens and properly represent themselves in various events. They need to follow a professional course that will help them tomorrow finding a job, so they will feel valued, get paid, and will have confidence in themselves and be encouraged to continue further to meet the challenges in their life.

We all should give our contribution to support People with Intellectual

Disability. State Institutions must take into account the needs of this category, make specific laws, which must not remain on paper but also be applied

Social Services should be closer to these people and to support them in each step.

The family should believe in them, and also to show to the society how to treat people with disability. Supporters should have the proper education and to be qualified.

JULIANA DAKA,

Project “Shpresa”, Shkoder

I’m involved in self-advocacy group for a year and a half, almost two years. During these meetings I felt good, valued, satisfied, I feel myself.

A part of my day, I spend it in the Day Care Centre “House of Culture” of Project “Shpresa”, the rest at home. I go often for walks, visits relatives with parents. Also, I help with works at home, like cleaning, wash the dishes, make my own bed etc. During summer I help in the summer camp in Velipoj. With other friends we prepare the eating table three times a day, we help in the kitchen, wash the dishes. But we also have a good time by the sea.

I love dancing and swimming, for which I exercise and take part in various competitions. I participated in the lighting of the Special Olympics Flame in Greece. I participated in the Special Olympics in North Carolina, in America, in swimming ‘freestyle’. I have also taken part in the European Championships in the Netherlands. Since 10 years I’m part of a musical troupe in Shkoder. With this musical troupe I’ve gone three times in Norway.

I would really like to meet Mr. Ardit Gjebrea. My dream and the main need is to have a personal room, because I still sleep in a room with parents.

I hope to keep meeting my friends at the Self-advocacy group so we can discuss each other’s needs, desires and rights, and to advocate for them.

RROK DAKA

“Shpresa” Project, Shkodër

I am part of the Project “Shpresa” since 30 years and I’m also parent of a 34 years old daughter with Down Syndrome.

As part of an Association which works with and for people with disability, but above all as a parent, I have noticed the challenges faced by these category. They are not treated equally, neglected, offended many times. The state should be more present in every direction, implement laws drawn up today, and make laws for a safer and more peaceful life for citizens with disabilities. Follow the example of the advanced countries for their housing and independent living (when their parents won’t be around anymore) under the care of specialists. .

Being part in psycho-educational programs, my daughter has gained a lot. She can read and write, take care of herself, do house work, and she follows every day the programs of the Project “Shpresa”. I am very proud of her because she has taken part in the lightening of the flame in the Special Olympics in Greece, and in North Carolina, has represented Albanian in the discipline of Swimming for women. Also, she is part of a musical troupe “The Door” composed by people with disability in the city of Shkodra. She has gone 3 times in Norway, with the band to perform. I would suggest that all parents, to believe in their children’s skills and to support them to developed these skills.

In the self-advocacy group, these youngsters give very valuable ideas, talking from their experience. It is our duty to listen and support them. We

should also work with the public opinion, to enforce people with disability and to implement the rights of these people.

It needs the contribution of each one of us, end especially of the Institutions to improve the quality of life of people with disability. They should be involved in the decision-making process. Besides professionals, family members should also take part in these process. Only this way we will be able to develop policies and strategies in response to their needs and requirements.

